

SOCIETAT D'HISTÒRIA NATURAL
DE LES BALEARS

La passió sota terra d'un biòleg i carstòleg vocacional

Llibre homenatge a Àngel Ginés

Editors ***Guillem X. Pons***
Damià Vicens
Laura del Valle

Monografies de la Societat d'Història Natural de les Balears 37

Aquesta publicació forma part del Projecte “Chronic Emergencies and Ecosocial Transformations in Touristified Coastal Spaces” (PID2022-137648OB-C21).
Finançat per MCIN/AEI/ 10.13039/501100011033 i per “ERDF Una manera de fer Europa”.

Aquesta publicació forma part dels resultats de la Unitat d'innovació en desenvolupament sostenible, salut i justícia global mitjançant aprenentatge servei de la UIB.

Citació recomanada per al volum complet:

Pons, G.X., Vicens, D. i Del Valle, L. (edit.) 2025. La passió sota terra d'un biòleg i carstòleg vocacional. Llibre homenatge a Àngel Ginés. *Mon. Soc. Hist. Nat. Balears*, 37: 308 pp.

Citació recomanada per cada capítol:

Pons, G.X., Vicens, D., Mir-Gual, M. i Del Valle, L. 2025. La història de la biospeleologia a les Illes Balears. In: Pons, G.X., Vicens, D. i Del Valle, L. (edit.). La passió sota terra d'un biòleg i carstòleg vocacional. Llibre homenatge a Àngel Ginés. *Mon. Soc. Hist. Nat. Balears*, 37: 37-56. ISSN 1696-5426. ISBN 978-84-09-80654-6

Imprès amb paper reciclat

Primera edició: desembre 2025

© del text: els autors

© de l'edició: Societat d'Història Natural de les Balears, Carrer Margalida Xirgu 16 baixos 07011 Palma (Illes Balears)

Societat d'Història Natural de les Balears

Carrer Margalida Xirgu 16 baixos

ES-07011 Palma (Illes Balears)

www.shnb.org

publicacions@shnb.org

Dipòsit Legal DL PM 01054-2025

ISSN 1696-5426

ISBN 978-84-09-80654-6

Impressió Printcolor, Barcelona

<https://www.printcolorweb.com/printcolor/inicio>

INDEX

Presentació dels editors	5
Vicens, D. i Pons, P. <i>In memoriam.</i> Àngel Ginés Gracia (1950-2024). L'espeleòleg naturalista. <i>In memoriam. Ángel Ginés Gracia (1950-2024). The naturalist speleologist.</i>	9
Ginés, J. i Fornós, J.J. Àngel Ginés (1950-2024). Publicacions i anàlisi bibliomètrica. <i>Ángel Ginés (1950-2024). Publications and bibliometric analysis.</i>	23
Articles	
Pons, G.X., Vicens, D., Mir-Gual, M. i Del Valle, L. La història de la biospeleologia a les Illes Balears. <i>The history of biospeleology in the Balearic Islands.</i>	37
Gràcia, F., Sosa, A. J., Balaguer, P., Bascuñana, F. X., Fornós, J. J. i Santandreu, G. El barranquisme als torrents de Mallorca (1830-2024): aspectes geogràfics i històrics dels accidents mortals i dels grups de rescat. <i>Canyoning in the torrents of Mallorca (1830-2024): geographical and historical aspects of fatal accidents and rescue groups.</i>	57
Vicens-Siquier, M.À. i Salvà, B. Malacofauna marina present en l'àrea I de Closos de Can Gaià (Portocolom, Mallorca). <i>Marine Malacofauna present in area I of Closos de Can Gaià (Portocolom, Mallorca).</i>	167
Vicens-Ramis, J., Vicens Xamena, D. i Vicens-Ramis, D. Els forns de guix tradicionals de la serra de na Burguesa (Mallorca): guix obtingut i combustibles utilitzats. <i>The traditional gypsum kilns of the Serra de na Burguesa (Mallorca): gypsum obtained and fuels used</i>	179
Vicens, D., Balaguer, P., Servera, J., Ginard, A., Del Valle, L. i Pons, G.X. Les pedreres medievals de Rafalbeig al litoral de Calvià (Mallorca, Mediterrània occidental). <i>The medieval quarries of Rafalbeig on the coast of Calvià (Mallorca, western Mediterranean).</i>	205
Vicens, D. Algunes observacions relacionades amb les pedreres històriques amb la tipologia de la pedra de Bellver. <i>Some observations related to the historical quarries with the typology of the Bellver stone.</i>	229
Morey, B. Apunts geològics dels puigs de Son Seguí i de Santa Eugènia (Mallorca, Mediterrània occidental) des d'un enfocament multidisciplinar. <i>Geological notes of the Son Seguí and Santa Eugènia hills (Mallorca, western Mediterranean) from a multidisciplinary approach.</i>	261
Mayol, J. L'Associació Balear d'Amics dels Parcs (ABAP), gestió de la natura i societat civil. <i>The Balearic Association of Friends of the Parks (ABAP), nature management and civil society.</i>	285
Garcia, L. <i>Porcellionides angelginesi</i> sp. nov. (Isopoda: Oniscidea: Porcellionidae), a new woodlice species from mountains and islets of Mallorca (Balearic Islands). <i>Porcellionides angelginesi</i> sp. nov. (Isopoda: Oniscidea: Porcellionidae), una nova espècie de somereta del bon Jesús de les muntanyes i illots de Mallorca (Illes Balears).	299

L'Associació Balear d'Amics dels Parcs (ABAP), gestió de la natura i societat civil

Joan MAYOL

L'any 1988, el de la declaració de s'Albufera de Mallorca com a primer parc natural de les Balears, un grup de naturalistes fundarem una ONG per a contribuir a la gestió de l'espai i difondre la seva importància, que l'any 1992 ampliava la seva finalitat a altres espais protegits (Cabrera i Mondragó, inicialment), com a Associació Balear d'Amics dels Parcs. L'entitat va tenir una vida molt intensa, fins l'any 2007, però la seva base associativa era limitada (fins a 310 socis). El seus principals papers varen ser canalitzar donatius privats en favor dels espais protegits, desenvolupar projectes (més de cinquanta en els seus vint anys de vida) que no eren prioritaris per a una administració poc preparada per a la gestió d'espais naturals, potenciar accions de voluntariat i connectar els espais protegits amb la societat civil. També va actuar com a grup de pressió en favor de la protecció i bona gestió dels espais. L'any 2007 es va dissoldre, víctima d'una crisi generada per raons diverses que crivellaren la seva base de tresoreria. El seu arxiu documental fou dipositat a la Societat d'Història Natural de les Balears, que ha permès a l'autor i promotor de l'entitat la redacció d'aquest resum de la seva trajectòria.

Paraules clau: Associació Balear d'Amics dels Parcs, Societat civil, gestió espais naturals.

In 1988, the year of the declaration of s'Albufera de Mallorca as the first natural park in the Balearic Islands, a group of naturalists founded an NGO to contribute to the management of the space and disseminate its importance, which in 1992 extended its purpose to other protected areas (Cabrera and Mondragó, initially), as the Balearic Association of Friends of the Parks. The entity had a very intense life, until 2007, but its membership base was limited (up to 310 members). Its main roles were to channel private donations in favor of protected areas, develop projects (more than fifty in its twenty years of existence) that were not a priority for an administration poorly prepared for the management of natural areas, promote volunteer actions and connect protected areas with civil society. It also acted as a pressure group in favor of the protection and good management of the areas. In 2007 it was dissolved, victim of a crisis generated by various reasons that strained its treasury base. Its documentary archive was deposited with the Balearic Natural History Society, which has allowed the author and promoter of the entity to write this summary of its trajectory.

Keywords: Balearic Association of Friends of the Parks, Civil Society, natural space management.

Joan MAYOL, Fundador de l'ABAP; director del parc de s'Albufera de 1988 a 1998. Mail: jmayol@picarandau.com

Recepció del manuscrit: 30-03-2025; revisió acceptada: 17-06-2025

Introducció

L'any 1988 es fundava a Palma una associació no governamental amb el nom d'Associació d'Amics del Parc de s'Albufera, que un temps després es transformaria amb Associació Balear d'Amics dels Parcs (ABAP), la qual funcionaria fins l'any 2007, pràcticament dues dècades. La seva aportació en el desenvolupament de la gestió dels espais naturals des de la societat civil va ser prou rellevant, i mereix ser reconeguda i recordada.

No es tracta d'una idea original: són moltes les entitats culturals (en especial, museus) que compten amb «associacions d'amics», que complementen i potencien la gestió institucional pròpia i apleguen persones especialment interessades en l'entitat respectiva. L'aplicació de la idea als espais naturals, però, era inèdita a l'estat espanyol. El mateix any que la mallorquina, es va crear l'associació d'amics de Doñana (<https://www.amigosdonana.es/>) amb finalitats prou distintes, i uns anys més tard (1992), l'APNAE, Amics del Parc dels Aiguamolls de l'Empordà, (<http://www.apnae.org/>) que continua activa i de la qual parlarem més endavant.

Els antecedents: la protecció de s'Albufera de Mallorca

El primer espai natural de les Balears la protecció del qual va ser públicament reclamada va ser s'Albufera. Per la seva íntima relació amb l'associació, convé resumir aquí la gènesi del parc natural.

El primer precedent fou la inclusió de s'Albufera a la llista del projecte MAR (de «marismas», «marecages» o «marschs») el 1962, una relació de les zones humides europees d'importància internacional elaborada en ocasió de la conferència MAR, a La Camargue, organitzada per Dr. Luc Hoffman (que posteriorment

visitaria el parc de s'Albufera i ens recolçaria en la seva gestió). En aquella conferència varen intervenir el professor Francisco Bernis, catedràtic de zoologia de la Universitat Complutense, fundador i aleshores secretari general de la Societat Espanyola d'Ornitologia, i José Antonio Valverde, el gran naturalista castellà impulsor i pare de la protecció de Doñana. Els devem la primera passa per a la protecció del prat mallorquí: la seva inclusió explícita a la llista de zones humides espanyoles que era necessari protegir, inclusió que va ser prou important per al futur com a argument per aturar-ne la degradació. La reunió va suposar també l'inici del moviment internacional de conservació d'aquests espais: els seus participants proposaren la redacció d'una convenció internacional sobre la conservació d'aiguamolls, una idea molt innovadora ja que aleshores no existia cap conveni internacional de caràcter ambiental. Nou anys més tard, el 1971, es va aprovar la «Convenció relativa a les Zones Humides d'Importància Internacional especialment com a Hàbitat d'Aus Aquàtiques», més coneguda com a Convenció Internacional de Ramsar, ja que es va signar en aquesta ciutat iraniana, en una reunió organitzada pel departament de caça d'aquell país. Esmentem, de passada, que la contribució del món cinegètic a la conservació és més gran del que sembla. Espanya no ratificaria la convenció fins al 1982, amb el primer govern socialista, especialment gràcies a la determinació del Dr. Cosme Morillo, subdirector general de l'ICONA, el qual també jugaria el seu paper en la protecció de s'Albufera pocs anys després, com veurem més avall.

La protecció de s'Albufera va ser reclamada públicament a finals dels 60 per ornitòlegs anglesos, i en especial el Sr. Richard Brock, autor de diversos articles al respecte (Brock, 1965, 1966 i 1973) i, sobre tot, membre de l'equip que fa filmar el documental de la BBC *Majorca Observed*, estrenat el 1970 i que acaba amb un clam eloqüent en favor de la natura mallorquina i en especial, de s'Albufera: inclou imatges de les obres de rebliment i construccions turístiques a l'Estany dels Ponts i la degradació de l'espai natural amb un missatge contundent en contra de la seva destrucció.

El dia 26 de maig de 1971 es va iniciar la secció «Defensa de la Naturaleza» del «Diario de Mallorca» (creada i impulsada per la Societat d'Història Natural, el president de la qual, el Dr. Guillem Mateu, va proposar-la a D. Gaspar Reinés, director del diari). Un dels seus primers articles, el 23 de juny va ser justament «De la conservació de la Albufera» (Mayol 1971), compartint pàgina amb unes interessants «Divagaciones en torno a la espeleología», signat discretament per A.G. (Àngel Ginés), aleshores molt recentment incorporat a la Societat d'Història Natural de les Balears. Aquesta coincidència, de fa 54 anys, reforça els motius per contribuir amb aquestes notes a l'homenatge a l'insigne espeleòleg.

Aquell mateix any o el següent, Brock va visitar la Societat, on va projectar el documental esmentat (que s'havia presentat públicament un any abans a unes «fiestas de primavera» de promoció turística que es feien en aquell temps). En aquesta visita, va regalar a la Societat una còpia de la pel·lícula, la qual seria projectada en moltes desenes d'ocasions per tota l'illa, i va tenir una importància cabdal en la fundació del GOB i difondre el drama que suposava la ocupació del prat per urbanitzacions i construccions. Vives 2023 ha descrit en detall el procés.

El GOB, fundat el 1973, va donar prioritat a l'exigència de la protecció d'aquest espai, amb una important campanya pública, publicacions (la més difosa de les quals recollia arguments botànics, ornitològics, urbanístics, geogràfics i polítics, GOB 1976) i recollida de milers de signatures al llarg dels anys següents. En aquesta tasca, va excel·lir la participació d'un matrimoni britànic, Edward i Patricia Watkinson, residents al port de Pollença on actuaven com a representants de la RSPB (*Royal Society for the Protection of Birds*), fonamentalment orientant i ajudant als socis de l'entitat que visitaven l'illa. Reuniren molts de cents de signatures.

El 1986 es dona una passa fonamental: l'adquisició de dues terceres parts de la principal finca de s'Albufera per part del Govern (mesos més tard, ICONA n'adquiriria el terç restant). Un resum del procés es pot consultar a Mayol 2010, i és en aquest episodi que Morillo va jugar un paper destacat, ja que el preu de la finca, a Mallorca i amb expectatives urbanístiques, era molt superior al d'altres zones humides continentals i era mal vist a Madrid. El subdirector va ser sensible als arguments de la necessitat de salvar el que quedava de la zona humida (no oblidem que més d'un terç es va perdre en el procés d'urbanització) i va aconseguir que la compra s'aprovàs.

Se'm permetrà aquí un record personal que ve molt al cas: jo desenvolupava la meua tasca professional en el servei responsable de conservació de la natura, a la Conselleria d'Agricultura i havia impulsat tècnicament l'expedient d'adquisició i protecció del prat. Un bon dia, poc després de la compra, vaig rebre una carta de Pat Bishop (la Sra Watkinson havia contret matrimoni després de la mort de n'Edward, i en conseqüència, canviat de llinatge) amb el prec de construir un observatori d'aus (aguait) en memòria del seu primer espòs. La carta venia acompanyada d'un taló al portador de 400.000 ptes. amb aquesta finalitat. Vaig anar amb el document bancari a la Unitat de Gestió Econòmica de la Conselleria per demanar instruccions de com procedir. La reacció va ser de perplexitat: Els funcionaris administratius de la casa no tenien per costum rebre donacions! La seva proposta va ser d'ingressar els fons a la tresoreria general del govern, incloure la construcció en el projecte de llei de pressuposts de l'any següent, la qual hauria de ser formalment contractada després de l'aprovació parlamentària, amb tota la llarga tramitació burocràtica corresponent. «I si enlloc de doblers el que ens dona Mrs Bishop és l'observatori?» vaig demanar. «Serà inscrit en el patrimoni de la CAIB sense més tràmit» va ser la resposta. Vaig recuperar el taló, vaig parlar amb na Pat i el guarda del parc (Francesc Lillo) i jo mateix obrirem un compte corrent

per comanar l'aguait a un fuster de Sa Pobla. Aquest compte seria l'embrió de l'associació d'amics de s'Albufera, primer nom de l'ABAP.

La declaració del Parc encara va demorar-se dos anys, fins al mes de gener de 1988, quan a la fi, el Consell de Govern aprova el decret de declaració del primer espai natural protegit de la història de les Illes Balears.

Fig. 1. Inauguració del Laboratori Denis Bishop al parc de s'Albufera. D'esquerra a dreta: Margalida Rosselló (Consellera de medi ambient), Gabriel Perelló (Assistent tècnic del parc), Nick Riddiford (TAIB), Pat Bishop, Miquel Fullana (President ABAP) i Juan Salvador (Director del parc). En segon terme, Antoni Bonner. Foto Gabriel Perelló.

Fig. 1. Inauguration of the Denis Bishop Laboratory in the s'Albufera park. From left to right: Margalida Rosselló (Minister of the Environment), Gabriel Perelló (Technical Assistant of the park), Nick Riddiford (TAIB), Pat Bishop, Miquel Fullana (ABAP President) and Juan Salvador (Park Director). In the background, Antoni Bonner. Photo Gabriel Perelló.

Les dificultats de gestió del parc

En tant que primer espai protegit, el parc natural de s'Albufera naixia amb una gran precarietat. Ningú, a les Balears, tenia cap experiència en matèria de gestió d'espais naturals. La del Parc quedava confiada al Servei de Conservació de la Natura (SECONA), però sense cap estructura ni partida econòmica específica, cap increment de plantilla... El cap del Servei, Mateu Castelló, em va proposar com a director conservador, tasca que hauria de desenvolupar de forma simultània a la de Cap de Secció d'espècies protegides. La meua preparació era limitada però rellevant: la *Royal Society for Protection of Birds* (a proposta de na Pat i un seu antic director, Peter Conder) m'havia proporcionat un extraordinari viatge a una desena de les seves reserves a Gran Bretanya, on havia pogut estudiar els plans de gestió, les activitats en cada espai i conèixer els seus responsables de camp i les seves experiències. En aquelles setmanes vaig adquirir molta més preparació pràctica que en els anys d'universitat, on la conservació no formava part de les matèries impartides.

Més greu encara que les mancances personals era l'obligació de gestionar el parc en una administració poc àgil (molt més que ara, però!) sense cap visió del que era i havia de ser un parc. Les dificultats burocràtiques i administratives eren constants, el parc no disposava de pressupost i la incomprensió de molts tècnics i administratius de la Conselleria va arribar, en alguns casos, a manifesta hostilitat. Afortunadament, Mateu Castelló i el conseller d'aleshores, Pere J. Morey, donaren tot el seu suport, que no sempre bastava, tanmateix.

Un exemple concret de les dificultats, quasi insalvables, va ser la gestió de bestiar per al control de la vegetació. S'Albufera presentava un gran dèficit de zones obertes, per la dominància del canyet i la cesquera; el

millor procediment per recuperar l'hàbitat de llacunes era fer pasturar la zona amb herbívors domèstics, com s'havia fet en el passat i era pràctica habitual a diverses zones humides protegides continentals. L'adquisició (i venda) d'animals, els tractaments, pinsos, etc... no tenien cabuda en els procediments burocràtics del moment. L'acció va ser possible gràcies a l'associació d'amics del parc, que va ser propietària d'unes dotze vaques de raça mallorquina (adquirides al Patronat de Races Autòctones, salvador de la raça autòctona), amb els vedells corresponents, i set cavalls. Va acordar la seva gestió amb el concessionari de les pastures del Parc, Jaume Estrany. Va mantenir la gestió d'aquest bestiar i els seus descendents fins a la dissolució de l'ABAP. La gestió va passar aleshores a l'IBANAT.

La primera etapa: 1988-1992

El mes de juny de 1988, sis mesos després de la declaració del parc, un grup de naturalistes i amics accedeixen a la proposta que vaig formular de crear l'Associació d'Amics del Parc Natural de s'Albufera, amb els responsables de la seva gestió directa, aleshores l'agent de Medi Ambient, Francesc Lillo, i jo mateix. L'acta fundacional la signam nosaltres dos i Carles Tarancón. Entre els primers membres figuraven Jesús Jurado, Joan Carles Montaner, Antoni Bonner... tots els quals assumiren funcions directives. Jesús en va ser elegit president. El domicili legal fou, en aquella etapa, el del GOB.

Fig. 2. Cartell de la plataforma d'observació, amb els logotips de l'associació i del parc. Foto Gabriel Perelló.

Fig. 2. Poster of the observation platform, with the logos of the association and the park. Photo Gabriel Perelló.

La història que havíem viscut amb l'observatori Watkinson es repetia: hi havia visitants al parc, en especial britànics, que volien fer donatius, de manera que instal·larem una lladriola a la recepció. Tanmateix, el volum de donatius era migrat, en comparació amb els que gestionava directament la Sra. Bishop i els que ella aportava directament.

Com a actuacions més rellevants de l'associació en aquells anys figuren la personació com a coadjuvant en el recurs contenciós administratiu que varen presentar «Miralcudia SA» i altres urbanitzadors en contra de la declaració del Parc¹; la seva participació a l'adquisició dels primers cavalls de Camargue i vacuns de raça mallorquina del PRAM (Patronat de Races Autòctones); l'edició en diversos anys d'un resum de les observacions ornitològiques al Parc; la plantació del «Jardí de can Bateman», un petit jardí botànic en el centre de recepció i l'edició d'una petita guia (en 4 idiomes) del mateix; el finançament d'una reunió tècnica per a la recuperació de la cel·la marbreca (la primera en tot l'Estat Espanyol); fins a quatre nous aguaitos d'observació (dos finançats igualment per la Sra. Bishop); el pagament del material per a una plataforma d'observació d'aus, muntada per la *Peterbourg Conservation Volunteers*; traducció a l'anglès dels panells del centre d'interpretació de s'Albufera; dotació de correu electrònic a les seves oficines i altres ajudes informàtiques; dotació d'una beca de recerca (finançada també per Na Pat); estudis sobre la tortuga d'aigua, intent de reintroducció del Nenúfar (*Nymphaea alba*), contribució al viatge de la Junta Rectora del Parc a Bretanya per l'agermanament de s'Albufera amb la Baie d'Audierne, etc... Un dels projectes importants que es va canalitzar a través de l'associació va ser l'aportació econòmica del Grup Serra per a excavar una llacuna artificial a Sa Roca, on aclimatar espècies en reintroducció o exhibició i l'adquisició de diverses parelles de distintes espècies d'ànners amb aquesta finalitat. Per cert, que Pere Serra va exigir, a canvi del seu mecenatge, un sopar d'anguiles i un parell d'aquests peixos vius per alliberar a la seva cisterna de Sóller. No deixa de ser una minsa irregularitat administrativa, que reconec ara públicament amb la seguretat de que ha prescrit! El projecte va ser important: excavació de la llacuna i creació del turonet (el qual

¹ Curiosament, l'advocat dels contraris a la declaració era Josep Melià, el mateix que anys abans havia publicat un text conservacionista i anti-propietat privada en un fulletó del GOB en favor del parc de s'Albufera (Melià, 1976). Si n'hem de fer un símil biològic, el personatge patí una metamorfosi completa, més que un canvi evolutiu!

permet una bona visió del Parc), gran panell interpretatiu, adquisició d'ànneres semi-domèstiques per a l'exhibició... El cost total va superar les 1.600.000 ptes., una quantitat aleshores significativa!

Hem esmentat l'adquisició de cavalls de Camargue, que mereix algun detall complementari. Anàrem a comprar-los a la Tour du Valat, la reserva natural privada de Luc Hoffman, juntament amb Jordi Sargatal, director aleshores del parc dels Aiguamolls de l'Empordà. Les peripècies de la importació varen ser complexes, especialment amb els tràmits duaners; en Jordi gestionava directament fons econòmics generats per rendes o donacions als Aiguamolls, amb una precarietat administrativa total, ja que en disposava amb una simple comunicació a la seva junta assessora. La idea de l'associació d'amics l'havíem tenguda conjuntament, però els catalans demoraren la constitució de l'APNAE fins al 1992.

Podem evocar també una actuació singular i lúdica: la celebració del 8é. aniversari de la declaració del Parc, amb la torrada d'un bou propietat de l'associació per quasi 200 persones i el fogueró posterior, on comptàrem amb la presència de les més prestigioses glosadores pobleres (Madó Buades, sa Carbonera, etc) en una vetlada sensacional. Una acció, per cert, que contribuïa a acostar el parc als veïnats i els polítics locals (batles i regidors), que havien acollit la declaració amb manifesta hostilitat.

1992: S'amplia l'objectiu

El 1991 es declara el parc nacional de Cabrera, i un any més tard, el natural de Mondragó. Els seguirien Sa Dragonera i Es Grau el 1995. Aquelles declaracions del 91 aconsellaren ampliar els objectius dels Amics de s'Albufera, i es va optar per un canvi de nom i d'estatuts: naixia així l'Associació Balear d'Amics dels Parcs, ABAP. El 29 d'abril de 1992 la Delegació del Govern va aprovar-los. Anys a venir, serien reformatos (1998 i 2002). És especialment rellevant la darrera d'aquestes reformes, que preveu la constitució de delegacions insulars a Menorca i Eivissa i la constitució de delegacions comarcals (que tanmateix, mai arribaren a existir). L'ABAP va quedar registrada a la secció 1a del Registre d'Associacions de la CAIB amb el num 1513, i posteriorment en el Registre d'Entitats Ciutadanes amb el núm 659/02.

Fig. 3. Jornada de voluntariat al parc natural de Mondragó amb Amadip Esment. El primer per l'esquerra és Joan Carles Montaner, un dels socis més actius de l'ABAP. Foto Mateu Gual.

Fig. 3. Volunteering day in the Mondragó natural park with Amadip Esment. The first from the left is Joan Carles Montaner, one of the most active members of ABAP. Photo Mateu Gual.

L'associació va guanyant socis i canvia una mica el seu objectiu. De ser una entitat instrumental de suport directe a la gestió, passa a finalitats més àmplies, amb projectes de gestió propis i una vida social més activa. S'organitzen viatges, publicacions, camps de treball, etc. Especialment sota la segona presidència de Miquel

Fullana (1998-2003), guanyen molt de pes les activitats de voluntariat, es signen convenis o contractes amb les administracions, etc. (Veure relació en annex).

L'ABAP és precursora i impulsora de la Custòdia del Territori a les Balears, tot i que va perdre el seu protagonisme en aquest camp amb la constitució de la Coordinadora de l'ICTIB (Iniciativa de Custòdia del Territori de les Illes Balears) <https://www.ictib.net/>.

Vegem alguns dels projectes desenvolupats per l'associació des de 1992.

Fig. 4. Joan Carles Montaner a s'Albufera. Foto Gabriel Perelló.

Fig. 4. Joan Carles Montaner in s'Albufera. Photo Gabriel Perelló.

Els convenis amb Eurosite

L'any Europeu del Medi Ambient, a finals de la dècada dels 80, va ser escenari de diverses actuacions, entre d'altres l'agermanament d'espais protegits de distints països d'Europa impulsada pel *Conservatoire del Littoral* francès. D'aquestes relacions, que havien de ser temporals, va sorgir una entitat que ha perdurat, Eurosite (<https://www.eurosite.org/>), que agrupa gestors d'espais naturals d'arreu d'Europa. Durant tres anys, de 1995 a 1997, Eurosite va mantenir un conveni amb l'ABAP per finançar un Secretariat Mediterrani, per a captar socis espanyols i desenvolupar diversos projectes. En varen ser titulars, successivament, Francesca Crespi i Macià Blázquez. Entre les accions més importants desenvolupades amb aquest conveni figura un interessantíssim Seminari sobre reintroduccions d'espècies, realitzat als Aiguamolls de l'Empordà el 1996, la traducció i edició d'un Manual de Gestió d'Espais naturals i un Seminari de planificació i gestió d'espais protegits celebrat a Montgofre (Menorca) el 1998.

El laboratori Dennis Bishop

Probablement el projecte de major entitat científica i econòmica per al parc en el qual va intervenir l'ABAP va ser canalitzar una generosa donació de na Pat i les seves filles per a l'equipament i dotació com a laboratori de recerca d'una dependència de S'Albufera (una donació de quinze milions) de pessetes a l'ABAP destinada al mobiliari, equipament informàtic i tècnic i fons bibliogràfic de l'esmentat laboratori en memòria del seu marit i pare respectivament, Dennis Bishop, inaugurat l'any 2000. El personal del parc i de l'equip de voluntaris que en feia el seguiment biològic (El TAIB, liderat per Nick Riddiford) va gestionar l'ús dels fons (el romanent dels quals a la dissolució de l'ABAP va passar al GOB, sempre lligats al seu ús a s'Albufera). Són moltes desenes els científics que han pogut aprofitar aquesta infraestructura, plenament operativa a dia d'avui.

Pat va ser designada com a Sòcia d'Honor de l'ABAP (Ja era membre honorífic de la Junta Rectora del parc des de 1990). Sens dubte, va ser la més important i generosa mecenes de s'Albufera, on, per cert, el seu nom hauria de ser públicament recordat.

Accions a Cabrera

La primera acció de l'ABAP a Cabrera es pot titllar de curiosa: l'adquisició d'un aparell de TV per al personal del Parc Nacional, que en els primers anys romania a l'illa amb un confort molt limitat.

Més tard, va haver d'assumir, a petició del seu director, la gestió estival de la cantina del port, que havia quedat sense servei per motius burocràtics. Es tractava de cobrir el seu funcionament un parell de mesos, en tant es resol·lia un concurs o contracte específic. S'esperava que fos un projecte senzill i rendible, però va esdevenir accidentat. Es contractaren tres joves «cantineres» per atendre el servei, que es trobaren amb sorpreses molt lamentables, com una severa inspecció de la guàrdia civil (paradoxalment, bons clients de l'establiment) que aixecaren acta de diversos incompliments de la normativa (que eren els mateixos de sempre, sense que mai haguessin estat motius d'inspecció). En qualsevol cas, el projecte va ser important per donar un servei imprescindible al personal resident i visitant de Cabrera en aquells mesos. Amb els ingressos de la cantina es va publicar una esplèndida carpeta de fotografies de la natura (ABAP 1995) amb texts de l'ABAP, G. Sevilla, M. Mayol, E. Sàez, F. Crespi, A. Fontanet, L. Roig, J.C. Montaner, L. Sàez, G. Alomar, G. Perelló, M. Pons, M. Rayó, J.A. Aguiló i M. Blázquez. És un compendi d'informació divulgativa de tots els aspectes del parc nacional.

En els primers anys del parc, les xarxes de deriva eren un problema rellevant. L'ABAP va finançar en una ocasió un vol d'avioneta a la recerca (sense resultats) d'aquests estris il·legals a les aigües del Parc Nacional.

També s'efectuà la recuperació d'un forn de calç a Cabrera com a mostra etnològica significativa (els resultats del qual es presentaren a un congrés a Guardamar del Segura) i diversos projectes de neteja i voluntariat al Parc Nacional, entre els quals l'elaboració d'un catàleg etnològic de Cabrera, un estudi forestal i la producció d'un vídeo sobre el parc nacional. Alguns d'aquests projectes no varen poder ser completats.

Voluntariat i camps de treball

Aquest tipus d'actuacions varen tenir una importància i dedicació creixents al llarg de la vida de l'associació. Especialment sota la presidència de Miquel Fullana, reberen una prioritat manifesta. En certs moments, es portaven a terme jornades de voluntariat quasi setmanalment, en distints parcs o terrenys disponibles per a l'associació, de vegades de dos i tres dies. S'oferien igualment visites guiades.

Els camps de treball estivals varen tenir una especial rellevància: se n'organitzaren més d'una dotzena, a sa Dragonera, Cabrera, s'Albufera i Llevant, molt assíduament entre 1999 i 2003, així com alguns a Es Grau i Ses Salines. També alguns fora de parcs: a Galilea, a Cura, a la Vall de Josafat de Lluc (en col·laboració amb el jardí botànic del monestir) i a Tagomago. Cal recordar una jornada de voluntariat en favor del *Ligusticum huteri* al Puig Major (20.11.04). Alguns dels camps tenien la finalitat d'inventariar el patrimoni etnològic (sa Dragonera, Cabrera, Salines de Formentera). Algunes de les activitats de voluntariat es feren amb altres entitats, com Amadip-Esment o el projecte Home. El valor social d'aquestes iniciatives és palès.

Fig. 5. Un voluntari de l'ABAP durant el muntatge d'una plataforma d'observació a s'Albufera. Foto Gabriel Perelló.

Fig. 5. An ABAP volunteer during the assembly of an observation platform in s'Albufera. Photo Gabriel Perelló.

Altres actuacions

L'ABAP va mantenir una atenció constant a tots els procediments administratius que afectaven els espais naturals, i presentava sistemàticament propostes i al·legacions a les informacions públiques de propostes de normativa i planificació, gràcies a les contribucions professionals de diversos advocats que en formaven part, especialment de Maria del Mar Melià i Carles Tarancón². Va participar a l'elecció de representants de les associacions de conservació de la natura a les juntes rectores dels espais protegits i de reserves pesqueres; alguns dels seus membres foren elegits i actuaren com a tals.

En els seus primers anys, va organitzar la presentació pública de les memòries anuals dels parcs de s'Albufera i de Cabrera, per part dels seus directors, en dues ocasions, a l'Estudi General Lul·lià. Va desenvolupar també activitats al parc natural des Grau a Menorca i a ses Salines d'Eivissa i Formentera quan encara eren reserva natural.

² Pot ser pertinent indicar que l'ABAP va tenir a veure amb la seva posterior unió matrimonial; les dinàmiques associatives tenen també conseqüències humanes de certa transcendència!

L'entitat s'adheria sistemàticament a celebracions i diades relacionades amb el medi ambient: consten en els seus arxius iniciatives en diverses convocatòries del Dia Mundial dels Parcs, el Dia Mundial de les Aus, del Medi Ambient, de les Zones Humides i Dia de les Illes Balears. També va adherir-se a la Diada per la Llengua. En diverses ocasions muntaven paradetes a fires, com l'alternativa d'Artà o la Mostra de Tramuntana, a Lluc. Va participar en el Fòrum d'Educació Ambiental.

Quan a pronunciaments públics, l'ABAP va declarar-se a favor de la protecció de les Fonts Ufanes, diverses i reiterades vegades en favor del Parc de la Serra, es va adherir a la campanya «Prou urbanitzacions!», contra el camp de golf de Son Quint. I també va manifestar públicament la seva solidaritat amb el Sàhara Occidental.

Un aspecte interessant de les seves iniciatives va ser el fotogràfic: va promoure en diverses convocatòries un concurs de fotografia centrat en els parcs, i al menys en una ocasió, va organitzar-ne una exposició que va circular per totes les illes; va organitzar curssets de fotografia i va col·laborar amb la creació de l'arxiu fotogràfic de s'Albufera. També va organitzar un curs de dibuix naturalista.

És molt rellevant recordar l'impuls que va donar al projecte de Parc de Na Burguesa (que mai va fructificar): va organitzar un viatge dels batles de Palma, Calvià i Puigpunyent al Parc Metropolità de Collserola (Barcelona), que era l'exemple més inspirador per al projecte mallorquí. Lamentablement, els polítics no foren prou sensibles a la proposta, malgrat l'excel·lent visita realitzada.

A més de les relacions amb Eurosita (ja descrites), va tenir contactes amb Europarc (<https://redeuroparc.org/>), i en àmbit balear, un acord formal amb la Societat d'Història Natural, amb AMADIP i va fer part del Consell de Joventut de les Illes Balears.

Vida associativa

Les activitats de l'associació eren sovint molt participatives. Ja hem fet referència a les jornades de voluntariat i camps de treball. Un capítol importantíssim va ser la organització de visites als parcs, entre les quals excel·leixen les navegacions a Cabrera amb el veler Rafel Verdera, amb el qual també es va visitar l'arxipèlag dels Columbrets, també parc natural. Altres viatges foren a ses Salines d'Eivissa i Formentera, parcs de Catalunya (Aiguamolls de l'Empordà, zona volcànica d'Olot, Delta de l'Ebre), Doñana, Sierra Nevada i les Canàries (Tenerife).

Mereix menció una iniciativa en favor de la possible reintroducció del vellmarí, idea per a la qual s'organitzaren dues conferències amb experts i algunes iniciatives complementàries (fulletons, etc.).

Fig. 6. Viatge de l'ABAP al parc dels Aiguamolls de l'Empurdà. Entre altres, s'hi identifiquen Pere Vicens, Maxi Lange, Jordi Sargatal, Lina Tur, Joan Mayol, Jesús Jurado, Joan C. Montaner, Gabriel Perelló i Antoni Verd. Foto Gabriel Perelló.

Fig. 6. ABAP trip to the Aiguamolls de l'Empurdà park. Among others, Pere Vicens, Maxi Lange, Jordi Sargatal, Lina Tur, Joan Mayol, Jesús Jurado, Joan C. Montaner, Gabriel Perelló and Antoni Verd are identified. Photo Gabriel Perelló.

Els socis, els directius i els locals

L'associació va tenir fins a 310 socis (200 el 1988, 280 el 2001), la immensa majoria mallorquins (176 de Palma i 89 de la part forana), però també d'altres illes (9, quasi tots aquests darrers, treballadors o tècnics de parcs) i de l'estranger (23, la major part britànics, captats per Na Pat). Es varen associar 161 homes i 134 dones (la resta serien entitats). Els socis s'afiliaven per donar suport als parcs, fer donacions, interès personal (informació, activitats, visites i viatges, publicacions...).

El primer president, com a «amics de s'Albufera» va ser Jesús R. Jurado, com queda dit, entre 1988 i 1992. Posteriorment, varen assumir aquesta funció Miquel Fullana (1992-1994), el Dr. Llorenç Roig (1994), jo mateix (1994-1996), Antoni Fontanet (1996-1998), novament Miquel Fullana (1998-2004) i Mateu Gual (2004-2007). Entre altres, tingueren funcions directives Josep A. Aguiló, Sebastià Avellà, Rafel Barceló, Antoni Bonner, Pere Bosch, Bartomeu Calafell, Maria Àngels Ferragut, Catalina Ferrer, Antoni Font, Antònia Llabrés, Martí Mayol, Maria del Mar Melià, Francesc Moll, Joan Carles Montaner, Gabriel Perelló, Carles Tarancón, Gabriel Sevilla, Antoni Verd, Núria Valverde, Pere Vicens, etc.

Els primers anys havia funcionat sense local propi (a nivell legal, constava l'adreça del GOB en una primera etapa). Les juntes directives es convocaven a algun restaurant, com a sopars de feina. Però poc a poc, s'acumulaven materials d'arxiu i biblioteca (eren anys previs a Internet: reunir llibres, fulletons i cartografia sobre espais protegits d'arreu d'Europa va ser una tasca important). Durant uns mesos, l'ABAP va ser acollida gratuïtament en el local de la Fundació Emili Darder (propera al PSM), però aviat la junta ho va veure inconvenient per la connotació partidista que podia transmetre. Es va fer necessari llogar local, que varen ser successivament al Carrer Francesc de Borja Moll, 6,1r, a l'Avinguda Alemanya 2, 5é a i al de Costa i Llobera 15a. La càrrega financera del cost del local va arribar a fer-se excessiva. El darrer local propi va ser una habitació d'un antic edifici a la carretera d'Establiments, Ca's Vicari, propietat de l'associació de veïns, l'ús del qual fou cedit a precari i gratuïtament.

Les publicacions

Ja hem esmentat que l'associació finançava algunes publicacions de s'Albufera i ho va fer d'altres parcs. Va contribuir a l'edició i difusió del llibre col·lectiu en favor del Parc Nacional de Cabrera en un moment clau de la seva tramitació política (GOB 1990). Convé destacar, per la seva originalitat i difusió, una carpeta de làmines fotogràfiques i breus texts dedicada al Parc Nacional de Cabrera (ABAP 1995).

Per a la informació dels socis, la junta redactava periòdicament petites circulars (una o dues pàgines), amb periodicitat anual (7 fulls). Els primers nombres es traduïren a l'anglès, vista la importància de socis britànics.

Entre 1994 i 2002 es publicaren 5 nombres de la revista *El Ginebró*, pròpia de l'ABAP. Va incloure informacions molt diverses tant de les activitats de l'associació com de la situació de cada un dels parcs en cada un dels butlletins editats. Mencionarem alguns dels articles publicats, a títol d'exemples representatius:

Núm. 1 (1994)

Notícies d'Amics dels Parcs
Rubumbori d'espais naturals
La Naturalesa de les nostres illes
Educació Ambiental

Núm. 2 (1995)

Sa Dragonera, a la fi!
Seminari d'Eurosite per accés a Espais Naturals de persones minusvàlides
Què és Eurosite

Núm. 3 (1996)

Parcs i voluntariat
Cabrera vista des de darrere el tasser
L'organització del voluntariat als parcs europeus

Núm. 1 2ª època (2001)

- Voluntaris al Parc de Cabrera
- Recuperació de l'àrea cremada a s'Albufera.
- Retirada d'un motocarro abandonat a sa Dragonera.
- A la fi (es Grau) tindrà centre d'informació.
- 1.700 escolars visiten la reserva de ses Salines
- Les reserves marines comencen a funcionar.
- Els espais a Internet. Parcs i amics dels parcs.
- Molts d'anys, Cabrera! Ja fa deu anys.

Núm. 2, 2ª època (2002)

- Aprovat el règim de protecció dels recursos pesquers de Cabrera.

- Programa de voluntariat amb joves de Muro a s'Albufera.
 - Alliberament i estudi de la població de tortugues de Mondragó.
 - Plaga d'escarabat perforador a sa Dragonera.
 - Aprovat inicialment el PORN de Ses Salines.
 - La Península de Llevant ja és parc natural. Ajudes a bones pràctiques ambientals a Es Grau.
 - S'Albufereta ja és la primera reserva natural de Mallorca.
 - Prestigiar la figura dels parcs: la utopia continua. Josep M. Gómez (Director General de Biodiversitat)
- Al butlletí s'hi anunciaren Llibres Embat, el restaurant Bàltx (on es reunia la junta) i Cicles Ferrà (empresa propietat de Mateu Castelló).

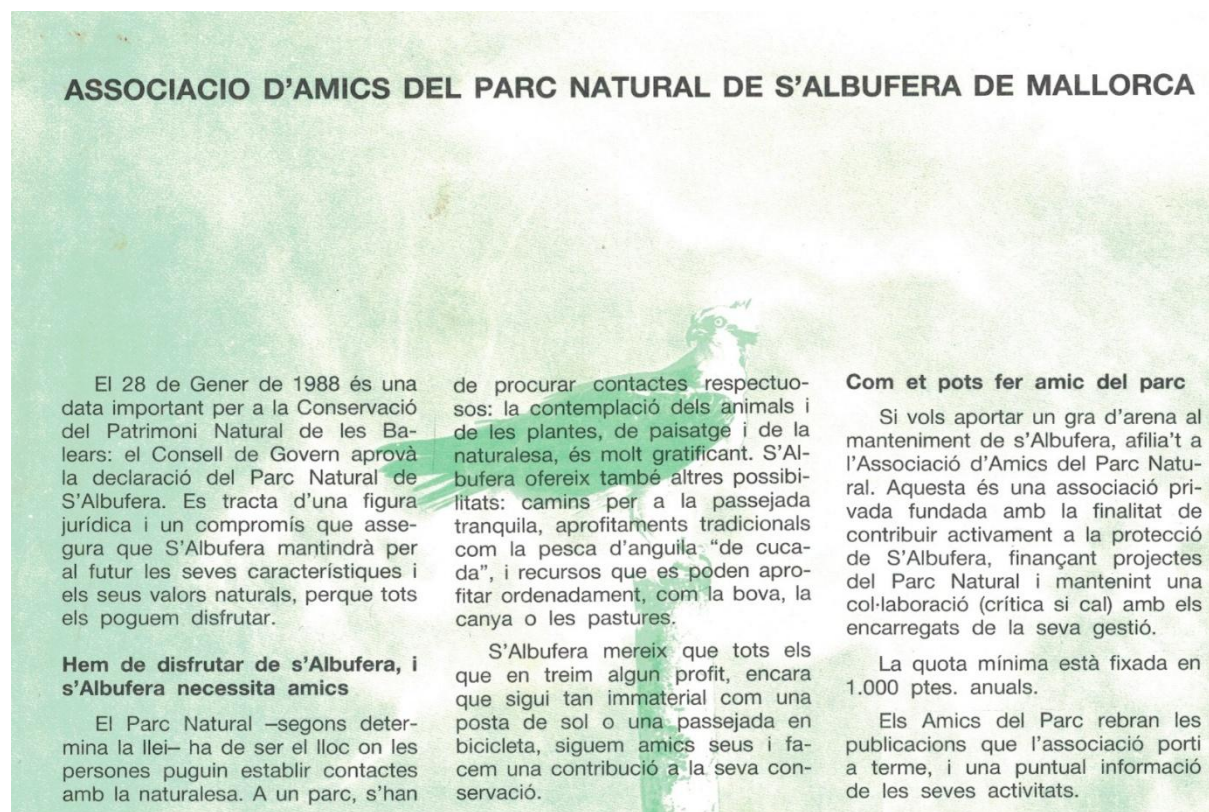

Fig. 7. Butlletí d'inscripció a l'associació d'amics del parc natural de s'Albufera, on queden explícits els principis fundacionals de l'entitat.

Fig. 7. Registration form for the association of friends of the s'Albufera natural park, where the founding principles of the entity are explicit.

El finançament

Evidentment, els costos dels projectes impulsats per l'associació estaven molt per sobre del volum financer de les quotes dels seus socis (i de la minsa publicitat en les seves publicacions). La capacitat financera de l'entitat existia gràcies a les donacions, les més importants de les quals varen ser sempre les de Patricia Watkinson / Bishop. Va haver-hi altres aportacions particulars importants, com les del grup Serra o de la Fundació s'Alqueria, i nombrosíssim donatius particulars a petita escala.

Curiosament, també va ser important, especialment en la primera etapa, el capítol de subvencions de les administracions responsables de la gestió dels espais naturals, tant la Conselleria autonòmica com el Ministeri (responsable de Cabrera). La burocràcia feia sovint més viable atendre determinades despeses subvencionant l'associació que tramitant els expedients d'inversió corresponents! Posteriorment, aquesta font financera es materialitzà amb convenis i contractes, els més importants dels quals es relacionen en l'annex.

Un apartat financer atípic va ser el del rendiment del bestiar propietat de l'associació que pasturava a s'Albufera. Quasi cada any hi havia un romanent de joves (vedells o pollins) que l'associació venia en viu o sacrificava i venia la carn (d'excel·lent qualitat, per cert!) per atendre les despeses que ocasionava el manteniment de la guarda i reinvertint a s'Albufera el corresponent superàvit (quan n'hi havia).

Reconeixements

L'ABAP va rebre un dels premis de Medi Ambient que atorgava el Consell de Mallorca, l'any 2001; i va ser igualment premiada pel Parc Nacional de Cabrera, per la seva labor (1999) i per l'emissora Ona Mediterrània (2002).

La dissolució de l'associació

L'associació no va aconseguir massa crítica de socis per «professionalitzar» la gestió i el voluntariat per mantenir-la va ser insuficient, especialment quan les subvencions generaven obligacions per sobre de la capacitat de les persones que eren a la junta, així com despeses de local, assegurances, etc. Els suport que tengué (Sa Nostra, conselleries, Consell de Mallorca, *Caja de Ahorros del Mediterráneo*, Ministeri...) varen ser importants, però insuficients per a mantenir una estructura que reposava bàsicament sobre els esforços voluntaristes i no retribuïts dels directius.

El 2004 l'associació va patir una greu crisi, fonamentalment financera. Algunes actuacions subvencionades per distintes entitats no varen poder ser executades, va haver-hi retards importants en diversos cobraments i les despeses (de local, de personal administratiu, monitors, etc.) superaren les disponibilitats. El president va dimitir, seguit per la major part de la junta.

Un petit grup de socis va intentar durant un parell d'anys la recuperació de l'entitat: es va aconseguir un petit local sense cost, es va prescindir del personal administratiu, es gestionaren els cobraments endarrerits (alguns dels quals no va ser possible recuperar mai) i s'aconseguien pagar tots els deutes, etc. Però l'entitat havia sortit molt tocada de la crisi, i tot i els esforços del nou president i un petit nucli d'incombustibles, va ser impossible recuperar activitats i associats.

El 28/10/2008 es notifica oficialment a la Conselleria de Presidència la dissolució de l'associació. L'assemblea va acordar entregar els seus romanents a GADMA i el darrer president va tenir l'encertada iniciativa de dipositar la documentació a la Societat d'Història Natural de les Balears, la qual cosa ha fet possible resumir-la aquí i, amb els arxius personals de l'autor (que s'han afegit a la documentació esmentada), redactar aquestes notes, en homenatge a l'amic Àngel Ginés.

Conclusió

Durant els seus vint anys de funcionament, l'associació va ser cabdal en contribuir a l'inici de la gestió dels espais naturals protegits de les Balears, amb el desenvolupament àgil de desenes de projectes que difícilment tenien prioritat en una administració sense cap experiència en la matèria; en la difusió dels valors i possibilitats dels parcs entre la població més sensible i en actuacions de voluntariat que implicaren a molts centenars de persones en la protecció activa dels espais naturals. La seva aportació a la gestació d'un sistema eficaç de planificació i gestió dels parcs va ser considerable, en una sana concepció de la implicació de la societat civil en la conservació del patrimoni natural, amb una vida associativa pròpia d'iniciatives molt diverses i positives.

La seva dissolució està menys relacionada amb el final d'aquestes necessitats i més amb l'assumpció de responsabilitats per sobre de la seva capacitat i els retards en el cobrament d'ajudes o retribucions públiques i privades. Hom es demana si cal i és possible recuperar la iniciativa privada dels sectors més conscienciats en favor de la gestió dels espais naturals, o abandonar-los a una administració de cada dia més burocratitzada i escleròtica.

Agraïments

Em pertoca agrair la insistència del Dr. Guillem X. Pons per a la redacció d'aquestes notes; la del secretari de la societat, Damià Vicens, per la seva ajuda; i les aportacions i observacions de Miquel Fullana, Antoni Fontanet, Mateu Gual, M^a del Mar Melià, Gabriel Perelló i Carles Tarancón.

Referències

- ABAP 1995. *El Parc Nacional de Cabrera*. Carpeta amb 16 làmines.
- Brock, R. 1965. Majorca, birds of prey in abundance. *Animals*, 9: 247-249
- Brock, R. 1966. Majorca, tourist resort and birds paradise. *Animals*, 6: 358-361
- Brock, R. 1973. Majorca. *Birds, the RSPB Magazine*, 4(7) 194-197.
- GOB 1976. *Per què volem salvar s'Albufera d'Alcúdia*. (Articles de Lleonard Llorens, Francesc Moll, Joan Mayol, Josep Melià, Damià Oliver, Neus Iniesta, Bartomeu Barceló i Jesús Jurado).
- GOB 1990. *Cabrera, un parc nacional en litigi*. Ed. Moll. Plma de Mallorca.
- Mayol, J. 1971. De la conservació de la Albufera. *Diario de Mallorca*, 23/06/1971
- Mayol, J. 2010. Geografia i història dels espais naturals protegits a les Illes Balears. In: Mayol, J., Muntaner Ll. i Rullan, O. *Homenatge a Bartomeu Barceló Pons, geògraf*. L'Arjau, 20. Ed. Ll. Muntaner. Pp 637-654.

- Melià, J. 1976. Un conflicte entre ecologia i propietat privada. In GOB *Per què volem salvar s'Albufera d'Alcúdia*. Pp 13-14
- Vives, A. 2023. Mirada turística, espacio natural y democratización: los inicios de ecologismo en Mallorca (1964-1980). *Historia social*, 107: 163-181.

Annex. Convenis i contractes subscrits per l'ABAP.

(Conservats en l'arxiu documental de l'ABAP dipositat a la Societat d'Història Natural de les Balears)

1998 Amb el Museu Balear de Ciències Naturals, que cedeix l'ús de dues maquetes de Sa Dragonera per al seu dipòsit a l'illa.

1999 Amb la Fundació Esplai, que aportarà personal als camps de treball, finançat per l'ABAP.

2000 Acord amb Medi Ambient per a un servei de préstec de prismàtics als visitants del parc.

2001 De cessió de 171 diapositives de Miquel A Dora a l'arxiu del parc natural de s'Albufera.

2001 Contracte menor amb Medi Ambient per camps de voluntariat a Aubarca i Es Verger.

2001 Contracte menor amb Medi Ambient per dotació i gestió dels refugis dels Oguers i s'Arenalet.

2001 Contracte Menor amb Benestar Social pels camps de treball a ses Salines d'Eivissa i Formentera.

2001 Amb Benestar Social per execució de mesures judicials de medi obert i inserció laboral de menors infractors.

2001 Amb la Fundació Natura Parc per conservació d'espècies autòctones i educació ambiental.

2001 Amb els Missioners del Sagrat Cor per a la gestió de l'espai natural de Sant Honorat (Randa).

2002 Amb la UIB, pel reconeixement com a oferta lectiva de cursets i activitats de l'ABAP.

2002 Amb el Bisbat de Mallorca, per a la gestió de 3 ha d'alzinar a Randa.

2002 Amb la Fundació Territori i Paisatge per organitzar les Primeres Jornades de Custòdia del Territori a les Balears.

2002 Contracte amb la XIB de la Direcció General de Joventut per l'organització de camps de treball a sa Dragonera.

2004 Amb la UIB per voluntariat i intercanvi de publicacions.

Sense data Amb l'Organisme Autònom de Parcs Nacionals per activitats de voluntariat.